

LJUDSKI GLAS

GLASILO „KMETSKO DELAVSKE ZVEZE“.

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, na mesec K 3.50; posamezna številka K 1.—. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve za „Ljudski Glas“ in K. D. Z. je frankirati in naslavljati: Ljubljana, poštni predal 168.-Tajništvo K. D. Z. se pa nahaja v Ljubljani, Kongresni trg št. 9. Reklamacije so poštne proste.

Sijajni uspehi Jugoslovanske socialno - demokratične stranke in Kmetsko - delavske zveze! Zmaga socialistične misli v Sloveniji!

Dan 28. novembra je zgodovinski dan za slovenske socialiste. Kmet in delavec sta si podala roke in v skupnem delu dosegla to, po čemur sta hrepenela. Rimsko-katoliški klerikalizem je doživel strahovit poraz, kapitalistični liberalizem pa si je stesal ta dan mrtvaško krsto. Zlasti zelena Štajerska se je postavila pri glasovanju za prave zastopnike doslej zatiranih slojev.

Z izidom volitev moremo biti tedaj zadovoljni. Nikakor pa ne smemo rok prekrižati, zakaj sedaj šele se začne pravo delo. Može, ki smo jih izvolili, nam ne morejo izvojevati naših pravic, če jih v tem boju ne bomo podpirali z vsemi silami.

Takoj tu pa opozarjamo na krivico, ki se nam je zgodila pri razdelitvi man-

datoj. Skupno število naših glasov znaša skoro dvakrat toliko glasov, kakor so jih dobili komunisti, vendar imajo oni ravno toliko poslancev kakor mi. Če bi bila Slovenija eno samo volilno okrožje, bi bili mandati mnogo bolj pravično razdeljeni.

Da pojasnimo izid v številkah, navedemo, da je bilo oddanih za JSDS in KDS v Ljubljani 1158 na Kranjskem nad 7000 in na Štajerskem nad 21.000 glasov, skupaj torej okoli 30.000 glasov. Pač lep uspeh napram prejšnjim volitvam!

Za naše zastopnike v ustavodajni skupščini so izvoljeni: na Kranjskem s. Anton Kristan; na Štajerskem sodrug Etbin Kristan, Filip Kisovar, dr. Milan Korun, Josip Kopač in Rudolf Golouh.

V prihodnji številki priobčimo natančne podatke iz vseh okrožij.

go je župnikov, ki so še dolgo po prevratu molili za Karla in njegovo družino.

Glavne in nainvarnejše agitatorje za Habsburžane pa predstavljajo pri nas nesrečno znani Šušteršič, Sachs, Stipetič in še nekaj Hrvatov. Šušteršič živi v Celovcu in pošila svoje agente po Sloveniji. Zarotniki se poslužujejo pri svotem delu raznih zvilač, da bi se skrili in se odtegnili zasledovanju. Dopisujejo si med seboj kakor trgovske družbe s trgovskimi izrazi in na trgovski način. Vendar upam, da je ljudstvo dovolj zrelo in jim ne bo nasedlo. Sai nam je še dobro v spominu, kaj nam je bila avstrijska monarhija pod »pobožnimi« Habsburžani. Evropske države pa naj napravijo same konec Karlovim snetkam, ako hočejo imeti v Evropi mir in red.

Zakonska podlaga agrarne reforme.

Ker živimo v državi, ki li pravimo, da je urejena država, ki se vlada s posebnimi zakoni, moramo imeti tudi za izvedbo agrarne reforme zakone, ki bodo vodili naše ki bodo delili zemljo in sloh izvrševali agrarno reformo.

Takih naredb in zakonskih načrtov je doslej izšlo že precej. Skušali jih bomo na tem mestu priobčiti in raztolmačiti. Iz njih bomo tudi uvideli, kako je vlada držala svojo besedo, dalje kako namerava delati v tem vprašanju, kateri uradi obstoje in kako poslujejo.

Vsak razumen človek, ki se ga tiče agrarna reforma, bo vedel, da je agrarna reforma glede svojih razsežnosti in gospodarskega pomena tako važna preosnova, da se ne kaže z njo prenehati. Vsak prebiter korak bi mogli kasneje obžalovati. Treba je delati premišljeno, ker od uredbe tega tako važnega vprašanja odvisi bodočnost naša in naših potomcev. Preden se tedaj lotimo dela, moramo napraviti načrt, si moramo zarisati trdne cilje, ki jih hočemo doseči. Zbrati moramo gradivo s katerim bomo delali. Potem se bomo vprašali, koliko nas je, koliko zemlje potrebujemo, kake zemlje nam je treba, koliko in kake zemlje imamo, koliko bo preosnova stala in odkod naj vzamemo denarna sredstva za izvedbo agrarne reforme. Sodelovati bomo morali vsi, poleg kmeta in kmetijskega delavca tudi kmetijski in gozdni strokovnjaki, zastopniki denarnih zavodov, pravniki in narodni gospodarji. Ako bomo izvršili vsak svoj kos

Izid volitev po posameznih okrožjih ter skupna vsota glasov, ki so jih dobile posamezne stranke.

(Po dosedanjih poročilih).

	Klerikalci SLS	Samostojneži SKS	Naša stranka JSDS KDZ	Komunisti KSJ	Liberalci JDS	Narodni soc. NSS	Prekmurci
Ljubljana	1762	—	1158	1499	3196	1189	—
Kranjsko	28268	15641	7134	9142	4500	2633	—
Štajersko	28894	17322	21284	5658	4589	2368	1971
Skupaj	58924	32963	29576	16299	12285	6190	1971

Habsburško rovarjenje.

Zgodovina je strla kači glavo, razbila je nemško in avstrijsko monarhijo. Nemška vladarska in avstrijska habsburška družina sta odstavljena. Kača pa je silno trdoživa. Še sedaj se giblje ter se vedno in vedno dviga. Isto je treba paziti, da se nam živa ne izmuzne.

Ravno zadnje čase so prišli na sled veliki zaroti, ki lo snulejo Nemci, da se vzpostavijo nemško cesarstvo in da pride zopet na prestol zavrženi Viljem. Drugo zaroto snujejo Habsburžani. Prva nas ne zanima toliko, tembolj pa druga, ker stremi za tem, da zopet združi dele nekdanje Avstrije in zopet ustanovi avstrijsko monarhijo pod Habsburžani. Propaganda za vzpostavitev habsburške monarhije se vo-

di iz Švice. In sicer imajo zarotniki na razpolago veljanske vsote denarja. Svoje zastopnike imajo na Dunaju in Gradcu; dalje tudi v Budimpešti in Sofiji. Na Dunaju so njih pristaši krščanski socialci, ki komaj čakajo, da zopet pridejo pod jarem pihanega Karla. Na Tirolskem so za Habsburžane predvsem tirolski strelci. Pa tudi po Hrvatskem in Sloveniji je že opaziti sledove habsburškega monarhističnega gibanja. Med Zagrebom in Gradcem obstoji menda cela zveza. Habsburški agitatorji stoje v zvezi s hrvatskimi frankovci in Radičevci. Slovenski klerikalci seveda niso nič boljši. Znano je, koliko pristašev ima »plemeniti« Karel še po kmetih. Mno-

dela, se nam reforma posreči. Naiveč pažnje bodo seveda morali posvečati temu vprašanju kmetijski sloji, ker se agrarna reforma tiče ravno njih. Volivali bodo lahko na izvedbo agrarne reforme po agrarnih zastopih.

Kar čez noč in par pablratimi zakoni se agrarna reforma ne da izvesti, to je jasno. Čakaio nas še velike priprave, preden pridemo do jedra vprašanja samega. Na tem temelju stoji tudi dosedanje naredbe vsaj po večini.

Naj navedemo tu naredbe, ki se tičejo agrarne reforme in njene izvedbe:

1. Dne 25. febr. 1919 so izšli v »Uradnem listu« z dne 11. 3. 1919 »Predhodne odredbe za pripravo agrarne reforme.«

2. Dne 21. jul. 1919 je izšla v »Uradnem listu« z dne 25. 8. 1919 »Uredba o prepovedi odsvojitve in obremenitve veleposestev.«

3. Dne 12. febr. 1920 je izšla v »Uradnem listu« z dne 6. 3. 1920 »Uredba o delni razglasitvi (ekspropriaciji) veleposestniških zemljišč za javne svrhe, kolonizacijo (naselitev), gradnjo delavskih in uradniških stanovanj in vrtov.«

4. Naredba z dne 4. febr. 1920 ustanavlja »agrarno zastopstvo za pripravo agrarne reforme v Sloveniji.« Naredba je izšla v »Uradnem listu« dne 27. 2. 1920.

5. Dne 11. febr. 1920 je izšla v »Uradnem listu« z dne 27. 5. 1920 »Naredba o državni upravi in nadzoru.«

6. Naredba, ki je izšla v »Uradnem listu« z dne 6. 3. 1920, ureja letošnje oddajo zemlje v zakup.

S temi naredbami se bomo bavili po vrsti.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Kmetsko delavske zveze.

Volilni shodi, na katerih je poročal s. Hrastnik, predsednik kovinarske organizacije v Celju, so se vršili v sledečih krajih:

Št. Janž nad Štorami, dne 10. 10.,

Smartno pri Celju, dne 7. 11.,

Jerc pri Celju, dne 7. 11.

V vseh zgoraj navedenih krajih so se ustanovile podružnice Kmetsko-delavske zveze.

Slovenskim obrtnikom — mojstrom.

Slovenske obrtnike-moistre opozarja invalidski oddelek poverjenišтва za socialno skrbstvo na sledeča dejstva:

Velika večina slovenskih invalidov je zelo dela- in rodoljubna; izjeme so čedalje redkejše. Slovenski invalid je uvidel, da si le z lastnim sodelovanjem more izboljšati sedanje bedno stanje in zagotoviti si lepšo bodočnost. Mnogo slovenskih invalidov je tako pohabljenih, da ne morejo več opravljati svojih prejšnjih poklicev; zato se žele izučiti novih poklicev in invalidska uprava jih v tem pogledu podpira. Ustanovila je takozvano Invalidsko šolo v Ljubljani, kjer dobivajo stanovanje, hrano in drugo oskrbo invalidi, ki se hodijo učiti v šole in k obrtnim mojstrom. Obrtniki-moistri, ki imajo invalide-vajence priznavajo soglasno, da imajo v teh invalidih prvovrstne redne in uporabne vajence, ter so ž njimi povsem zadovoljni. Invalidska uprava želi, da bi se krog obrtnikov-moistrov za sprejemanje invalidov-vajencev kolikor mogoče razširil v Ljubljani in po drugih krajih Slovenije. Invalidska uprava lamči za vsakega invalida, ki ga pošlje mojstru v učenje; zato

želi da bi se mojstri, ki bi lahko sprejeli invalide za vajence, priglasili v našem uradu (Invalidski oddelek, Št. Peterska vojašnica v Ljubljani). Tekom prihodnjega leta napravi Invalidska uprava enak in morda še večji invalidski zavod v Celju. Za sedaj bi tudi Invalidska uprava rada namestila invalide-vajence po drugih krajih in je pripravljena prispevati mojstrom samim za vzdrževanje invalidov ter pričakuje od strani mojstrov ponudb in pri-glasov.

Dopisi.

Iz Gameti.

Pri nas smo imeli v nedeljo, 21. novembra 1920, prav dobro obiskan volilni shod KDZ in JSDS. Udeležba je bila sijajna. Prisotnih je bilo tudi par samostojnežev, kateri pa niso nič ugovarjali. Sodrug Bait nam je jedernato in jasno orisal program in pomen volitev, za kar je žel burno odobravanje. Kakor povsod, so tudi k nam poslali komunisti svoje nezmožne razdiralce. Med shodom se je oglašil k besedi tudi komunist Anton Nachtigall, ker pa je bila prva njegova beseda laž, so dvignili zborovalci tak hrup, da jo je pobral »Herr Nachtigall« takoj v kot. Da bo tako sramotno pogorel, tega si gotovo ni predstavljal. Nato nam je še sodrug Bait orisal različne komunistične nakane. Ko je predsednik zaključil shod, so se zborovalci mirno razšli.

Rajhenburg. V nedeljo, 21. novembra, se je vršil pri nas iako dobro obiskan shod JSDS in KDS v prostorih gostilne pri Leskovšku. Prostorji so bili nabito polni delavcev in kmetov, kateri so z zanimanjem in splošnim odobravanjem sledili izvajanju sodr. Uršiča iz Celja, kateri nam je jasno razložil pomen volitev v konstituantno program naše stranke in uničujočo gospodarsko politiko buržoaznih strank. Orisal nam je v glavnem programe vseh strank ter javno ožigosal komuniste kot zločince nad delavstvom. Z gnevom in ogorčenostjo so poslušalci obsodili njih demagogično politiko. Končal je svoj govor z besedami: »Kdor je proti kapitalizmu in sedanjí reakciji kapitalistov in kdor je za pravično agrarno reformo in republiko itd., naj odda svoj glas JSDS in KDZ in ljudski republikani.« Nato je iz vseh grl zaorilo burno klicanje »Živela republika!«. Nato je sodr. Danko v jedrnatih besedah pozval vse navzoče sodruge k sodelovanju za ljudski blagor ter zaključil lepo uspehi shod z »Živela JSDS!«

Sv. Lovrenc pri Loki, Št. Jur ob lužni železnici in Št. Jakob ob lužni železnici.

V vseh treh zgoraj navedenih krajih so se vršili dne 14. t. m. javni volilni shodi, na katerih je poročal s. Meznarič iz Zidanega mosta. Shodi so bili povsod dobro obiskani. Iz tega je razvidno, da se je ljudstvo začelo zavedati svojega delavskega razreda ter da se kmalu enkrat za vselej otrese liberalnih in klerikalnih krvososov. Sodrug Meznarič, kateri je navzočim poslušalcem v dobro umljivih besedah orisal delovanje sedanje vlade, je na vseh zborovanjih žel dolgotrajno odobravanje. Udeleženci so vzklikali »Živela jugoslovanska socialno - demokratična stranka« in njena »Kmetsko-delavska zveza!« »Živela svobodna republika!« Dne 28. nov. bomo pokazali delansko da smo mi tisti činitelj, kateri bo odločil, ali se bomo zanaprej sami vladali, ali nas bodo vladali od boga postavljeni farizeji in različni kapitalisti. Mali kmetje, kočarji in delavci v boj za staro pravdo!

V Rogatcu in Rogški Slatini sta se vršila dne 14. t. m. javna volilna shoda.

katera sta bila iako dobro obiskana. Poročal je v obeh krajih s. Uršič iz Celja. Izvajanja govornika je ljudstvo burno odobraval, vse je bilo navdušeno za republiko ter z medklici »Živela republika« prisegalo, da se vsi strinjajo s programom socialno demokratične stranke in njene Kmetsko delavske zveze. Govornik je tudi prinesel s seboj volilne manifeste, da jih razdeli ljudstvu, in jih s tem pouči, kako stališče bo zavzemala naša stranka pri predstoječih volitvah. Seveda, ker smo za svobodno republiko smo proti militarizmu, kar je tudi bilo debelo tiskano na plakatih. Orožnik, hlapec sedanje reakcije, se je takoj našel, da konfiscira omenjene plakate, kateri pa so že bili cenzurirani v Ljubljani. S tem je hotel preprečiti zakonito dovoljeno volilno agitacijo. Ko mu je s. Uršič raziasnil, da je po volilnem zakonu prosta agitacija, se je ož postave skliceval na § 23. in letake rekviriral s pripombo, da se mora informirati, če je dovoljeno razširati jih, in da jih v tem slučaju zonet vrne. Čez uro časa je varuh reakcionarcev vrnil letake s. Kuneju ter zahteval od njega osebne podatke, češ, da mora to sodniji naznaniti. Opozarjamo tem potom gospoda orožnika, kateri bi moral poznati zakone in paragrafe najbolji, da se vede po predpisih, sicer ga bomo mi v bodoči republiki temeljito naučili!

Rajhenburg. Kakor v vseh krajih, tako se je tudi tukaj zgodilo, da so prišli komunistični zabelivci in delajo razdor med organiziranimi delavci in kmeti z različnimi frazami in obljubami. Med tistimi je g. Hlebec, kateri obljublja ljudstvu nebesa na zemlji in govori, da ga bo samo on odrešil. Govori tudi, da ni druge pomoči, kakor vsem kapitalistom kratkomalo glave odrezati in delavsko vprašanje bi bilo s tem rešeno. Take neizvedljive stvari razširjajo med našim zavednim delavstvom od tujega denarja podkupljeni hinavci in demagogi, misleč, da s tem oslabe proletarsko fronto. Toda gospodje komunisti, Vaš trud je zastonj. Naše ljudstvo zna samo misliti in presoditi, da vsega obljubiti in narediti ni mogoče.

Kmetijstvo v Združenih državah.

Uvod.

Kaj je v prvi vrsti pomagalo, da so se ameriške Združene države povzdignile med vse države sveta na prvo mesto? In to v dobi, ki se more v zgodovini držav imenovati iako kratko — vsaj še ni poldrug sto leti, odkar so se Združene države ustanovile.

K mogočni stopinji prve velesile in najbolj bogate države, ki jo je še svet videl, je Združenim državam pomagal njih razvoj v kmetiškem oziru. Kmetijstvo je tam rodilo prve gospodarske uspehe in s tem je prišlo blagostanje in bogastvo. Blagostanje in bogastvo na sta pripravila pot za temelj in razvoj obrti in industrije. In tudi v teh panogah človeškega delovanja so Združene države dosegle prvo mesto.

Visoko stanje kmetijstva v vseh njihovih panogah pa je temelj na kojem se je zgradilo vse, kar stavi te države tako visoko.

Da se je na kmetijstvu v Združenih državah posvečala toliko pozornost, da so le vršile vedno v napredni in praktični smeri, to je prirosovati delovanju vlade. Vlada sama je z vseno silami, z materialnimi in duševnimi, posejala po zemlji, jo korenito preiskala glede kakovosti grude, prikladnosti pridelkov, shranjevanja in prodajanja le-teh. To se ni zgodilo naenkrat ali v par ali desetih letih, ne, to se vrši že več desetletij, neoprestano, neopre-

irano sistematično in z žrtvovanjem nešteti milijonov in izkoriščanjem najboljših duševnih sil, čez katere bister, nadarjen, z žilavo pridnostjo odlikovan ameriški narod tako bogato razpolaga.

In vspeh ni izostal! Kaj ameriška velika republika zamore, smo videli v svetovni vojski. Pri tem ne mislim na militarno silo, na iznajdljivost, ki premaga vse zapreke in ovire, ne mislim na neizmerno denarno moč Združenih držav, ne mislim na ogromno množino živil, s katerimi so prehranjevale armade in ljudstva z njimi zvezanih držav med vojsko. Če tudi so podmorski čolni centralnih držav potopili na milijone ton živil, le-to ni moglo neizčrpen vir ameriških pridelkov vsahiti. In ko je vojska minula, so se skladišča ameriških kmetijskih pridelkov še bolj odprla, ker Združene države so morale takorekoč rediti celo Evropo — prijatelje in neprijatelje.

Temelj na katerem stoji in vspeva ameriško kmetištvo, je tako širok in tako korenito zamišljen, da se more vsak človek čuditi, ki se prvičkrat z njim seznani. Je zelo bogata država, kateri gre dobrobit naroda čez vse, je vstani vzdržavati tako velikanska in obširna sredstva namerjena v razvoj in procvit kmetištva.

Vplivanje vlade sega v največje zadeve celega naroda, kakor v najmanjše vsakdanjosti življenja vsakega poedinega državljanca. Ko ameriški državniški pazno opazujejo in zasledujejo namene, odkrite in tajne, drugih držav po celotnem svetu, oni ne pozabijo skrbeti, da ima ljudstvo zadostno in dobro jesti, da oni celo skrbijo, da se telo okusno, zdravo in dobro pripravi. Da, tudi to se razvija iz vsebine, ki jo ponuja ta knjižica (obravnavajo).

Kmetiško ministrstvo — Departement of Agriculture — v Washingtonu, je urad sestavljen iz sedemnaest oddelkov, katerih vsak je zonet razdeljen v več pododdelkov ali odsekov. In vsak ima važno nalogo, katero opravljajo učenjaki, znanstveniki in strokovno izobraženi izvedenci.

V knjižici, katero obravnava ta spis, poroča kmetiško ministrstvo o svojih posrednih oddelkih, pododdelkih, odsekih, raziskovalnih in preiskovalnih postajah in zavodih in višjih in nižjih kmetijskih šolah. Navaša nalogo s katero se le-ti oddelki bavijo in kako so med seboj zvezani in kako drug na drugega vplivajo. Navedena so tudi imena oseb, ki pri teh uradih in zavodih vrše svojo znanstveno in strokovno delo. Teh oseb je približno tri tisoč. Cela armada učenjakov, znanstvenikov in praktičnih strokovnjakov in to vse, da se kmetištvo vzdrži na visoki stopnji in da vedno bolj napreduje s tekom časa in znanstvenih pridobitev na vsih polih človeške vede! Da, res je ni panoge človeškega znanja, ki bi se ne uporabljala pri odsekih in zavodih podrejenim kmetiškiemu ministrstvu v Washingtonu in o tem trditvi se bo prepričal vsak kdor čita to knjižico.

Gori omenjeno število osebja se ne sme smatrati kot upravne uradnike, temveč oni so duševne moči, ki so za delo, katero opravljajo znanstveno in strokovno izobraženi in izveščani in njih delo se peča le z nalogami, ki so v tesni zvezi s kmetištvom ali vedami, ki služijo o večji razvoji in napredku le — tega.

Da je število uradnikov - znanstvenikov in strokovnjakov tako veliko se ne smemo čuditi, če pomislimo, da ima samo oddelki za rastlinsko obrt enotrideset pododdelkov, ki se v svojem delovanju novsem drug od drugega naj razločujejo.

Po svetu.

Amerika.

Zadnje volitve za predsednika so pokazale, kako zelo se je razširila socialistična misel v Ameriki. Socialisti so postavili za kandidata znanega socialističnega prvoboritelja Debsa, ki je še sedaj zaprt radi svojega delovanja proti vojni. Sicer so bili za enkrat glasovi kapitalističnih strank še v večini, vendar moremo ugotoviti, da je število pristaev socializma silno naraslo, saj so dobili pri volitvah skupaj 3 milijone glasov. Vse kaže, da bo skoro zavladala po vsem svetu ideja čistega socializma.

Anglija.

Poleg večnih nemirov na Irskem se zanima svet sedaj tudi za posvetovanja, ki se vrše v Londonu med angleškim in francoskim ministrskim predsednikom. Govorila bosta o trgovski pogodbi z Rusijo, o nemških obnovah in izpremembi pogodbe s Turčijo. K posvetovanjem bo baše povabljen tudi grški ministrski predsednik. Zopet so se sestali kapitalistični mogotci, da govorijo o ljudstvih, ki so jih s svojimi kapitali zaslužili. Zdi se nam, da so čisto slepi, ker ne vidijo valov, ki se dvigajo in bližajo, da jih odstranijo z njihovih tronov.

Francija.

Novi ministrski predsednik je izjavil, da ne bo izpreminjal politike svetega prednika, kar se tiče sovietske Rusije. Ne bo se vmešaval v njene notranje razmere, a tudi ne bo oviral trgovine z Rusijo. Vsak naj stori, kar mu kaže. Gospodom seveda diši moka, bogastvo. Dočim pošiljajo v Rusijo razne generale, ki se bore za nazadnjaštvo in kapitalizem, jih ni sram govoriti, da so za svobodno trgovino z Rusijo. Jim bo pač neslo! — Pri zbornični seji zadnjih dni je neki socialistični poslanec ostro obsodil vso francosko zunanjo politiko. Dejal je, da se Francija poslužuje Madžarske, Poliske in Bavarske kot orožja, s katerim se bori, da zatire demokracijo in vstajanje. S tem pomaga francoska vlada elementom, ki hočejo v Avstriji vzpostaviti habsburško monarhijo. Povdarjal je, da francoski narod s takim delovanjem ne sme zapraviti svoj ugled v Evropi in da nikakor ne sme delovati na to, da se dvigne militarizem. Francija ne sme veljati po svetu za protirevolucionarno in nazadnjaško državo.

Italija.

Mesto Rim si je izvolilo novega župana, in sicer nekega senatorja, to se pravi člana gosposke zbornice, ki bo zase gotovo dobro skrbel, za mesto pa najbrže toliko, kakor Tavčar za Ljubljano. — Italijanom je Albanija še vedno nri srcu, zato pošiljajo tja italijanske častnike, ki naj služijo albanski vojski kot učitelji. — Ljubljanska trgovinska in obrtniška zbornica zbira gradivo, ki bo služilo za podlago trgovski pogodbi med Jugoslavijo in Italijo. — Sedaj se Italiji zelo mudi, da nas pridobi za prijatelja. V Beogradu Italijo že pozdravljajo kot zaveznico in so ji menda zelo hvaležni, da nam je odrezala dohod do morja.

Nemčija.

Vlada je izdelala nov načrt oddate premoženja. Denarno stanje je tako obupno, da so se vsi dosedani zakonski načrti izkazali kot nezadostne. Zato je bila vlada prisiljena, priti z novim načrtom. Po tem bodo morali nemški državljani oddajati svoje imetje v odmeri 10—63%. Huda bo! — Katoliški Bavarci kličejo v svet, da se nočejo ločiti od Nemčije, temveč, da ostanejo, kjer so bili doslej.

Češkoslovaška.

Čehi z nezaupanjem gledajo na novo sestavljeno avstrijsko vlado, in ne po krivici. Poudarjajo, da so krščanski socialci, ki sestavljajo novo vlado, vojna stranka, ter da so za povratak Karla Habsburškega in vzpostavitev monarhije. — V Pragi se je nedavno vršil velik sejem, ki so se ga udeležile vse države. Sedaj na namravljeno češkoslovaška vlada prirediti v glavnem mestu države, Pragi, veliko gospodarsko razstavo. Čehi so podleten narod in so nam lahko v vzgled, zlasti kar se tiče gospodarstva. — Vlada je sklenila omejiti uvoz iz tujih držav.

Poljska.

Poljski ministrski predsednik je izjavil, da ne zaupa ruski in ukrajinski mirovni delegaciji, zato in pozivlje, naj se skoro končajo mirovna pogajanja v Rigi, ako ima gre res za vzpostavitev miru.

Rusija.

protestira proti temu, da bi različni generali na poljski račun zasedali razna sporna ozemlja, zlasti Vilno. V ostalem bičieo boljševiki nasprotne čete. General Wrangel moleduje Jugoslavijo, naj sprotne njegove ljudi. Zveza narodov je baše sklenila, poslati v Vilno medzavezniške čete, da se bo glasovanje vršilo mirno.

Albanija.

Radi razkola v tiranski vladi in neslogu celokupne vlade z namestniki je nastala v albanski državni upravi zelo resna kriza. Kabinet je podal ostavko, ter je novo vlado sestavil Elia beg Vrioni. Vzroki razkola v vrhovni albanski upravi so zelo mnogovrstni. Glavni so nastopni: 1. Pomohamedanjenje albanske uprave, ki noče priznati kristianov. 2. Vzpostavitev kneza Wieda, ki goji resne namene. 3. Volitve v skupščino, ki jih neče priznati inteligenca.

Bolgarija.

S 1. decembrom bodo odpuščeni iz službe vsi častniki, podčastniki in vojniki, kolikor jih je preko števila, določenega v neuvilski pogodbi. Finančni minister je objavil, da bodo z navedenim dnem ustavljeni vsi krediti, ki presegajo vsoto za vzdrževanje vojske 20.000 vojakov.

Čitateljem „Ljudskega glasu“!

Z današnjo številko smo začeli priobčevati zanimive članke o kmetištvu Zedinjenih držav v Ameriki. Članki so izpod peresa priznanega veščaka v kmetištvu in bodo gotovo mnogo koristili k povzdigu kmetištva pri nas. Priporočamo jih vsem, da jih pazljivo čitajo!

Iz naše države.

Ministrski svet izdeluje zakonski načrt naše bodoče ustave. Korošec in nekaj hrvaških ministrov se razpravljajo ne udeležuje. Imajo pač svoje namere. Sicer pa je za ministrskim svetom še drug činitelj, ki bo odločal o ustavi, to je ljudstvo in njegovi zakonito izvoljeni zastopniki.

Meščanske stranke vse Jugoslavije se krtačijo, da je joj! Toliko umazanega perila se še ni opralo. Druga drugi očitajo avstrijskanstvo, donucijacije, goljufije itd. Mi to vse dobro poznamo, zato se jim pomilovalno smejemo, ker so pač enake.

Izvoznikarji so dosogli novo ugodnost. Namesto da bi plačevali izvozno carino v zlatu, jim je minister dovolil, da jo lahko plačujejo v srebru.

Okrožno sodišče za Prekmurje se baje ustalovi v Murski Soboti. Ako bi to ne bilo mogoče, naj bi se napravilo vsaj v Ljutomeru ali Gornji Radgoni, ker je za Prekmurje Maribor res preveč oddaljen, posebno zato, ker še vedno ni želozniške zveze.

Sodrug!

Delavke in delavci, pazite na svoje organizacije, zakaj, še hujši boji nas čakajo!

Prekmurje ima 175 občin. Ker pa so večinoma male, jih je državni odbor zložil v 33 volišč.

Agrarni uradi so začeli poslovati. Kot prva instanca agr. reforme so pričeli poslovati okrožni agr. uradi, in sicer za Štajersko v Mariboru, za Prekmurje pa v Murski Soboti. Okrožni agr. urad za Kranjsko s sedežem v Ljubljani prične v kratkem poslovati, ker radi stanovanjskih razmer še ni mogel urediti svojega urada. Opozarjajo se vsi oni, ki so zainteresirani v zadevah agr. reforme, da pazijo na to, da so prva instanca okrožni agrarni uradi in da tozadevne spise in vloge ni več naslavljati na agrarno direkcijo v Ljubljani, ampak na pristojni okrožni agrarni urad. Vse zadeve prve instance rešujejo okrožni agrarni uradi, agrarna direkcija v Ljubljani pa tvori drugo instanco v agrarno - reformnih zadevah.

Odcepil se Srema od Hrvaške. Ministrstvo za agrarno reformo je odcepilo Sremo od področja zagrebske agrarne direkcije in ga priključilo k agrarni direkciji za Vojvodino. Tega koraka ministrstvo za agrarno reformo gotovo ne bi bilo naredilo, če ne bi bilo prepričano, da se strinja s njim tudi srbski radikalci. Ker pa je minister za agrarno reformo demokrat dr. Krizman, bi se dalo iz tega sklepati, da obstoji med radikalci in demokratmi že kakšen dogovor zaradi bodoče uredbe države, ki se naj via facti polagoma začne izvajati že pred sestankom konstituyente, da se ta postavi pred gotovo dejstvo. Vrlo zanimiv preudarek, ki nam kaže, kako razumevajo radikalci in demokratje pojem konstituyente.

Obvezni poletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične 1. januarja 1921. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1920 prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko izpričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. uravnavno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno drž. podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Meja z Avstrijo od Košenjaka do sv. Lovrenca. Uradno se objavlja: Člani medzavezniške razmejnitvene komisije so določili na sobotni seji nastopno črto v odseku od Košenjaka do Sv. Lovrenca, ki bo tvorila v bodoče definitivno mejo med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo. Meja poteka čez greben Košenjaka na vrh k sv. Urbanu, ki ga deli tako, da ostane cerkev še v Jugoslaviji. Odtod gre meja na greben proti Pernicem, nato po Mlaškem jarku, katerega deli do točke, kjer se stekata Krumpaški in Bistriški potok. Potem sledi meja približno dva kilometra Bistriškemu potoku in se obrne na to proti severu do pol kilometra severno od cerkve sv. Jerneja, na kar se nadaljuje v isti smeri do točke nekako 1 km južnozapadno od Sv. Lovrenca. Ta mejna črta ki so jo določili delegati veseli, se more eventualno še izpremeniti, ako bi delegati dveh zainteresiranih držav sporazumno predložili komisijski željo.

Za izseljence v Ameriko. Vsak potnik, ki gre v Ameriko, se mora izkazati z zdravniškim izpričevalom, da je bil pred odhodom cepljen proti kozam, sicer se ne pusti na ladjo.

Izseljevanje naših ljudi v Ameriko. Po poročilu našega generalnega konzula v Čikagu je prišlo v Ameriko iz našega kraljestva v času od 1. julija 1919 pa do 30. junija 1920 1888 oseb, v domovino se jih pa je vrnilo 28.474 oseb. Zadnje mesece se je zopet veliko naših ljudi izselilo v Ameriko, ker so nezadovoljni s tujezemnim razvojem razmer.

Pošiljatve izseljencev proste carine. Privredno finančni komite je izdal 18. oktobra 1920 sledeče rešenje: Predmete, kojih uvoz je prepovedan, lahko nvažajo pri povratku v domovino oni naši državljani, ki se vračajo iz inozemstva, kjer so iskali zaslužka; samo da skupna vrednost takih predmetov ne presega 1000 dinarjev. Ker so se pojavili slučajji, da dobiva naš siromašni živelj, zlasti v Sloveniji in Dalmaciji, od svojih sorodnikov v prekoceanskih deželah darove v obleki, obutvi itd. in bi morali biti brez teh darov, kojih

uvoz je deloma zabranjen, v današnjih razmerah gotovo goli in bos, veljajo za to blago iste olajšave, kot za blago, ki ga prinesejo vračajoči se izseljenci. Očividno pa mora biti, da je blago naj si že pride po železnici, parobrodu ali s pošto, podarjeno in da služi izključno le za domače potrebe.

Preselitev invalidskega oddelka socialnega poverjeništv. Invalidski oddelke poverjeništv za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo se preseli 11. t. m. iz dosedanjih uradnih prostorov v palači deželne vlade v Št. Petersko vojašnico, I. nadstropje (vhod na voglu proti deželni bolnici za Št. Petersko cerkvijo). Istočasno se preseljuje tudi oddelke za nakazovanje voj. pokojnin, invalidnin in preskrbnin, ki je bil doslej nastanjen v barakah na Kodeljevem ter komisija za preskrbo vračajočih se vojakov iz dosedanje pisarne na Gradišču št. 4. Invalidski oddelke bo imel svoje lastno vložišče. Vse vloge, ki se tičejo vojaških pokojnin, invalidnin, preskrbnin (za voj. vdove in sirote), zdravljenja in šolanja invalidov, oddaje trafik, podpor vseh ekonomskih in upravnih zadev invalidskih zavodov, vseh zadev dobrovoljcev in sploh glede vseh prasha, ki spadajo v omenjene referate, je oddajati doslej v novih uradnih prostorih v Št. Peterski vojašnici. Naslov oddelka: »Poverjeništv za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo, invalidski oddelke«. Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov bo poslovala kakor doslej samostojno. Radi ureditve pisarnen bo mogoče sprejemati stranke šele od ponedeljka, 15. novembra t. l. dalje ob dosedanjem času (10.—12. ure).

Zločin v uradu. V soboto zvečer je železniški komisar Mandič v Osijeku dal po orožniku dovesti iz čakalnice III. razreda žensko, ki se je nahajala tam kot potnica. Iz svojega urada jo je dal odpeljati na svoje stanovanje, kjer jo je posilil. Ko je Mandič to ženo, ki je bila Črnogorka, pustil, je šla k upravitelju komisarju Čudiču in se tam pritožila. Čudič je Mandiča na mestu dal odvesti v preiskovalni zapor, vendar pa je Mandič našel ugodno priliko in je pobegnil.

Tudi med slovenskim proletarijatom na zasadenem ozemlju se socializem lepo razvija. Do danes imamo okrog 50 političnih organizacij in nad deset tisoč strokovno organiziranih, večinoma stavbinskih delavcev. Lepo se razvijajo tudi gospodarske, konsumne, kmetijske in produktivne organizacije. List »Delo« dobro uspeva v kljub vsem težkočam.

Smrtna nesreča na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Smrtno ponesrečil je na glavnem kolodvoru 22letni v Šmarjeti rojeni zavirač južne železnice Alojzij Perme. Perme je bil, dasi zavirač, ker se je skrčil promet, pridenjen skladiščnim delavcem in je pometal med tračnicami. Ko je ob 9. uri odhajal ekspresni vlak, so se postavili delavci v vrsto. Megla je bila gosta in ekspresni vlak je puščal gosto paro. Perme je stopil naprej, da bi bil videl ljudi, ki so se vozili z ekspresnim vlakom. Vsi se megle in pare je prezrl prihajajoči dolenski vlak, dasi je po predpisih strojevodja piskal na piščalko. Ko je Perme že stopil z eno nogo čez tračnico, je pripeljal dolenski vlak, ki je podrl Permeta na tla in ga vrgel sredi tračnic, kjer so mrtvega pobrali tovariši in ga prenesli v mrtvašnico k Sv. Kristofu. Revež je imel popolnoma razbito glavo.

Pozor! Star denar 1, 2 in 10 kronske bankovce zamenjajo v doglednem času. Ljudje naj pazijo, da imajo ta denar pravilno žigosan, ker se jim sicer ta denar ne bo zamenjal. Prejemajte le žigosane 1 in 2 kronske denar, kjer je vsak drugi neveljaven. — Minister za finance je določil komisijo, ki ima nalogo prevzeti kovani drobiž, ki se izdeluje v dunajski kovalnici denarja. Komisija bo jutri odpotovala na Dunaj odkoder bo začela odposiljati novi drobiž v določenih množinah v posamezne pokrajine. Vrednost novega kovanega drobiža znaša 30 milijonov dinarjev.

Na našem novem kovanem drobižu je samo dinarska vrednost. Koncem tega meseca so pričeli voziti v Beograd naš novi drobiž, ki pride v kratkem v promet. Drobiža je naročenega za 30

milijonov dinarjev in sicer: za 12 milijonov po 25 par, za 10 milijonov po 10 par in za 8 milijonov po 5 par. Napis na denarju je v cirilici in latinici. Na tem denarju ni nič več vrednosti v kronah, ampak samo v dinarjih. Za mnenje ljudstva niso vprašali.

Invalidni davek se bo začel pobirati za leto 1920/21. Podlaga temu davku je skupni znesek vseh v Jugoslaviji uveljavljenih davkov. Do svote 80 K, katero kdo plača na vseh davkih, je plačati invalidnega davka 8 K. Ta davek potem raste s svoto plačujočih davkov in ne presega nikdar 20% predpisa na davkih, ki so podlaga za odmero. Invalidni davek se bo tirjal naknadno od vseh onih, ki so že poravnali plačilo davkov za leto 1920. Zamudne obresti tega novega davka se bodo zaračunale od 1. decembra t. l.

Primorski begunci, ki so vsled političnih prilik v zasadenem ozemlju bili materijelno oškodovani, bodisi vsled neopravičene internacije ali zapora, bodisi vsled izgredov, se pozivajo, da v najkrajšem času predložijo Uradu za zaščito beguncev, Ljubljana, Turjaški trg 3, vsa tozadevna dokazila, oziroma verodostojne podatke o utrpljeni škodi. V spisu naj se navede ime, takratno bivališče in pristojnost oškodovanca.

Pri državnem zdravilišču v Rogaški Slatini se oddajo v najem potom javnega razpisa, ki je objavljen v Uradnem Listu št. 132 deželne vlade za Slovenijo, za zdravniško dobo leta 1921, 1922 in 1923 restavracijski, trgovski in obrtni prostori (19 po številu). Pogoji so razvidni v Uradnem listu št. 132 deželne vlade za Slovenijo. Podrobnosti se poizvejo pri zdraviliškem ravnateljstvu v Rogaški Slatini. Termin za predložitev ponudb pri zdraviliškem ravnateljstvu poteče z dnem 5. dec. 1920.

Davščina od vrednostnega prirastka je s 6. novembrom ukinjena in se nima več predpisovati.

Od pošte: Polenšak se dodeli s 1. decembrom 1920 poštnemu uradu v Moškanjcih. S Polenšakom se priključijo Moškanjcem tudi občine: Polanci, Slomi in Hlaponci, le kraj Rotman še ostane nadalje v okolišu poštne urada Juršinci. Poštni nabiralnik Polenšak se torej izloči iz območja poštne urada Juršinci in dodeli poštnemu okrožju Moškanjci.

Ravnateljstvo državnih železnic je odredilo, da poslanci nimajo pravice do brezplačne vožnje na ekspresnih vlakih, temveč samo na brzo vlakih.

Kdaj odidejo Italijani z našega ozemlja? Italijanski ministrski predsednik je izjavil v zbornici, da ozemlje, ki po pogodbi pripade Jugoslaviji, še tri mesece ne bo izpraznjeno, da dobi nova jugoslovanska konstituenta dovolj časa za odobritev pogodbe.

Zdravstveno stanje v Sloveniji. Po izkazu je umrlo protečeni teden v Sloveniji za nalezljivimi boleznimi 24 ljudi. Med temi eden za trebušnim tifusom, 20 za grlo, eden za davico ter eden vsled Koz. Tifus in grlo sta najbolj razširjena.

Nov premogovnik so odprli v Podsredi. Premogovnik je v oskrbi praške družbe, ki je poslala za prvo silo 60 delavcev-domaćinov. Premog je lep in presega daleč kakovost rahlenburškega.

Veilka surovina. Kmet France Suhadolc iz Podsmeke pri Vrhniki je na Bleiweisovi cesti tako neusmiljeno pretepaval svojega konja, da je isti padel na tla, vsled česar so se mimoidoči silno zgražali. Na policiji je Suhadolc prejel občutno paciflo za to surovost.

Gospodarske vesti.

Sladkor iz koruznice. Neki francoski inženjer proučuje v Srbiji, kako bi se izdeloval sladkor iz koruznih stebel. Dogledano je, da ima koruznica toliko sladkor-nih snovi, kakor sladkorna pesa. Edina zapreka obstoji še v tem, da se sladkor iz koruznice ne kristalizira. Četudi pa se ne bo delal sladkor iz koruznice, ven-

dar se bo moglo iz nje vsekakor skuhati žganje.

Cena sladkorja iz domačih sladkornih tovarov. Ministrstvo prehrane in obnove dežel je pričelo izdajati raznim korporacijam in zavodom izkaznice, s katerimi bodo lahko računali sladkor v državnih tovarnah. Cena sladkorja je 14 D (ali 56 kron) za kg, od česar odpade 12 dinarjev (48 K) na tovarno, 2 D (8 kron) pa na novo izvedeno državno monopolno takso. O obljudi, da bo sladkor najdražje po 44 K, ni seveda ne duha ne sluha.

Sladkorna pesa v Posavju. Nekateri kmetje v Posavju so že letos sadili sladkorno peso. Iz različnih krajev se je poslalo nekaj pesnih glav državnemu kmetijsko-kemijskemu zavodu v Ljubljani na preizkušnjo za sladkor. Preizkušnja je pokazala kljub temu, da pesno seme ni bilo prvovrstno, in kljub temu, da se pesa ni povsem pravilno obdelovala, ter je ni vsled preplutega sajenja večinoma preveč izrasla iz zemlje, sijajne uspehe: Pesa iz Senuš pri Krškem je pokazala 16%, iz Leskovca pri Krškem 15.60%, iz Št. Lenarta v brežiškem okraju 16.30%, iz Dobove 17.50%, iz Srebrnič pri Novem mestu 16.50%, iz Dolenje vasi v brežiškem okraju 18.40% in Velike doline in Čateža v kostanjeviškem okraju 17%. — Pripomniti je, da ima bosanska pesa največ 14.3% sladkorja. S to preizkušnjo se je pokazalo, da je posavska zemlja za kulturo sladkorne pese zelo pripravna, ko se po drugih deželah niti z boljšim semenom in z boljšim obdelovanjem pese ne dosežejo isti odstotki sladkorja, kakor so se dosegli pri posavski pesi prvo leto. Z zboljšanjem semen in s pravilnim obdelovanjem pese, se bodo dosegli v Posavju še višji sladkorni odstotki v pesi.

Pridelek sliv je na celem svetu največji v Jugoslaviji. V naši državi smo dobili letos 4 in pol tovorov sliv. Skoraj polovica sliv se pokuha v žganje, ki se skoraj vse doma popije. Dve petini sliv se posuši, a nekaj manj kot ena petina se podela v pekmez (marmelado). Suhe slive in pekmez izvažamo v Nemčijo, Čehoslovaško, na Francosko, Nizozemsko in Dansko.

Medmurska vina. Letošnja trgateg je bila slabša kot lanska, zato je tam vina manj. Vino je dobre kakovosti in ima 18—21 odstotkov sladkorja, boljše pa po 20—24%. Novo, navadno vino prodajajo po 12—15 K liter.

Blago iz Avstrije se podražilo, ker je avstrijska vlada zvišala carino na izvoz od 25 na 36%.

Cena češkemu sladkorju za izvoz. „Prager Tagblatt“ poroča, da namerava sladkorna komisija v Pragi v kratkem znižati ceno sladkorja za izvoz od 1826 na 1500 češkoslov. kron za 100 kg.

Ameriške neumnosti. Neka ameriška glasbena družba je razpisala nagrado 50.000 dolarjev za nepretrgano 100urno igro na klavirju. Ta nagrada je zahtevala še pred tekmovalni svojo žrtev. Pianist F. F. Waltham je pri treningu tekme znozel in to že v 56. uri. Tekom zadnjih ur je bil skoro slep zaradi pomanjkanja spanja in ni več spoznaval niti svojcev. Potem je začel igrati zmedeno in odpeljati so ga morali v blaznico.

Izvoz žrebet in konj. Na predlog ministrstva za kmetijstvo in vode dovolil je ministrski finančni komitet izvoz 2500 žrebet iz Slovenije v inozemstvo. Od teh 2500 žrebet sme se izvoziti 500 konj, rojenih v letu 1918., 1000 rojenih v letu 1919. in 1000 letošnjih žrebet. Izvoz je dovoljen le preko carinaren v Mariboru in Borovnici. Na teh dveh postajah pregledoval bo državni živinozdravnik konje, ki se nameravajo izvoziti. Na njihovo starost in zdravje. Izvoz je za enkrat dovoljen samo za žrebete mo-

škega spola belgijske in noriške pasme. Naslov se naproša, da to razglasi in da se o tem obveste konjerejci, ki imajo odvisna žrebeta za izvoz.

Francoske tovarne za lokomotive v Jugoslaviji. Nemški listi poročajo, da je ameriški konzul v Belgradu sporočil, da so francoski industriji predložili naši vladi načrt, po katerem bi ustanovili v Jugoslaviji več tovarn za izdelovanje lokomotiv, tovornih vagonov in drugega materiala. Izdelki teh tovarn bi ne bili samo za Jugoslavijo, ampak tudi za francoske železnice v Mali Aziji, Siriji ter za izvoz na daljni vzhod.

Tudi v Avstriji se železniške tarife podražijo. S prvim decembrom se zvišajo tarife na avstrijskih železnicah za 100%.

Sovjetska vlada je prekinila nadaljnje pošiljave žitnih pridelkov v Italijo, ker jih sama rabi za oskrbovanje armade.

Tovarna koruznega olja v Vel. Bečkereku na južnem Ogrskem, ki je bila doslej last dveh mažarskih bank, preide v jugoslovanske roke.

Povsod tuji kapital. Sestavila se je večja družba angleških kapitalistov, ki prevzame v Bosni rudnike železa in premoga. Na eni strani se otesamo nemškega kapitala, na drugi strani pa vabimo angleške izkoriščevalce.

Pomanjkanje vagonov je pri nas še vedno zelo občutno. Pravzaprav je vagonov dovolj, vsaj jih stoje že dve leti cele kolone na stranskih progah, n. pr. v Teznu pri Mariboru, v Zalogu in v Dravljah pri Ljubljani in drugod, toda materiala menda ni, da bi se popravili. Skoraj na vseh železniških postajah vidimo skladišča lesa, ki ga vsled pomanjkanja vagonov ni mogoče izvažati. Dolenjci spravljajo iz najoddaljenejših krajev les preko Blok na postajo Rakek.

Socializacija premogovnikov na Nemškem. Stinnes je na gospodarskem posvetu podal načrt, kako naj se izvede socializacija na način, po katerem bi bili podjetniki v čim manjši meri prizadeti. Po njegovem bi se socializacija spremenila v preprosto soudeležbo pri podjetjih. Rudarska zveza pa je protestirala proti taki „stinezaciji“, ki bi pripomogla le v okrepitev kapitalizma in zahteva brez-pogojno izvedbo določil ženevskega-mednarodnega kongresa.

Središnja zadružna banka se snuje v Zagrebu pod vodstvom „Hrv. slav. Gosp. društva kot središnje zadruge v Zagrebu“. Med osnovatelji so še: Zadruga hrvatskih vinogradnikov, zadruga za proizvodnjo semen ter razni zasebniki. Delniški kapital bo znašal 20 milijonov kron.

Cene padajo v Srbiji pšenici in suhim slivam.

Mlevarna prosta. Deželna vlada je razveljavila posebne predpise za mline ter se mlevarna prepusti prosti konkurenci, kar bo vsekakor ugodneje vplivalo na cene.

Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 130—137 K 50 vin.; avstrijska krona 27—29 vin.; bolgarski lev 1 K 48 vin.; carski rubelj 66—73 vin.; francoski frank 8 K 10 vin.; nemška marka 1 K 84 vin. do 1 K 86 vin.; italijanska lira 4 K 85 vin. do 4 K 90 vin.

Motorni plug. Te dni so v Ljubljani pretzkušali za topničarsko vojašnico ob Dunajski cesti motorni plug ameriškega sistema, ki zelo hitro orje. Z njim potujejo ameriški agenti, ki ustanavljajo po vseh glavnih mestih svoje agencije. Amerikanci so prišli iz Italije; motor je bil razstavljen na razstavi v Trstu. Zdaj bodo potovali v Zagreb, Belgrad in po celi Jugoslaviji do Soluna, odkoder bodo odpotovali v Egipt, kjer bo razstava poljedelskih strojev. V Romuniji, kjer so tudi bili, so prodali mnogo teh strojev. Stroj orje zelo hitro, tako da lahko preorje na ugodnih tleh 2500 kvadratnih metrov na uro. Globočino brazde je mogoče regulirati, da orje

od 15 do 35 cm globoko. Stroj je tako napravljen, da se lahko plug izpreže in se uporabi tudi za gonilno silo; z njim se lahko tudi mlati, sesa vodo, vlečejo tovorni vozovi na česti itd. Ravno ta pripravnost mu bo morda odprla pot na svetovni trg. Stane okrog 300 angleških funtov.

Davek na premoženje so vpeljali na Češkoslovaškem. Davek od čistega premoženja v vrednosti 200.000 K znaša 3 odstotke, od nadaljnjih 800 tisoč 5 odstotkov, od nadaljnjih 3 milijonov 9 odstotkov, od nadaljnjih 8 milijonov 13 odstotkov, od nadaljnjih 15 milijonov 17 odstotkov, od nadaljnjih 19 odstotkov, od zneska nad 50 milijonov 20 odstotkov.

Dobava gorivnega špirita. Urad za pospeševanje obrti ima nekaj denaturiranega (gorivnega) špirita. Interesenti-obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 25. t. m. na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta štev. 22.

Dobava mizarskega kleja. Urad za pospeševanje obrti bo preskrbel večjo množino mizarskega kleja. Interesenti - obrtniki naj priglase svoje potrebščine najkasneje do 25. t. m. na Urad za pospeševanje obrti, Dunajska cesta štev. 22.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo. Do sedaj je pri Gospodarski komisiji likvidirala svoje delo le Lesna preskrbovalnica, ki je prodala lesa za skupni znesek 3,049.749.72 K, od tega so dobili obrtniki za 1,920.712.12 K, toraj 64% vsega prodanega lesa. Trboveljska premogokopna družba je prejela za 458.997.32 K, toraj 15%, industrija pa za 632.539.37 K, toraj 20%. — Ostalega blaga je bilo prodanega pri Gospodarski komisiji do 15. novembra 1920 v skupnem znesku za 24.593.615.28 K. Od tega se je izkupilo za konje, milo, na javnih dražbah in se prodalo obrtnim zadrugam in drugim združnim organizacijam za 14,817.309.37 K. Ker so te dobili vsi samoporabniki, je jasno, da je prišlo vsem strankam v prid, posebno pa obrtnikom, ki so prejeli malo blago potom obrtnih zadrug in Urada za pospeševanje obrti.

20.000 ljudi se mesečno izseli iz Italije v prekomorske kraje radi neurejenih gospodarskih prilik. Zato je italijanska vlada dovolila 300 milijonov lir za javna dela, da odstrani nezaposlenost, in je odredila obvezno zavarovanje zoper nezaposlenost.

Vrednost avstrijske krone neprenehoma pada in se je bati, da bo v kratkem času brez vsake vrednosti. V Švici je vredna avstrijska krona le poldrugi vinar.

Betonsko železo. Urad za pospeševanje obrti ima v zalogi nekaj vagonov betonskega železa po nizkih cenah. Interesenti - obrtniki naj se obrnejo direktno na omenjeni urad, Dunajska cesta štev. 22.

Zdravstvo.

Zamašen nos je kaj neprijetna stvar. Marsikdo toži, da ga tišči pod čelom in da ne more dihati skozi nos. To stanje vpliva mučno na ves organizem, glava pride težka, misli se ne dajo razvijati, človek je nezmožen za duševno delo. Če imaš zamašen nos, nisi zdrav in si moraš poiskati pomoči. Pusti si preiskati nos od zdravnika, kajti včasih nastanejo po tem zamašenju neznanske bolečine v glavi, katerim sledi lahko smrt. Nos se pa ne zdravi samo lokalno, treba je okrepiti celo telo, potem se odpravi mučno stanje. Sploh pomaga vse, kar sili na pôt, da se olajša težava v nosu. Marsikomu odleže samo od sebe, če gre na toplejši zrak, posebno k morju.

Ribje olje zapiše zdravnik mnogokrat, a malokdo ga uživa brez težave, posebno se ga branijo otroci. Zmešaj 100 delov ribjega olja, 38 delov sladkorja, 1 del gumi arabicum, 50 delov tragantgumija, 40 delov črne kave in 10 delov ruma — tako pripravljeno olje uživa lahko tudi otrok.

Ricinovo olje je tudi neprijetno za uživanje. Jemlji ga na črni kavi ali ga zmešaj z rumenjakom, ali s kropom in pol odstotkom saharina, ali z mlekom, ali s kapljo metnega olja, ki vzame ricinu neprijetni duh.

Drobiž.

Dve za klerikalno avstrijsko vlado značilni interpelaciji. Socijaldemokratska zveza na Dunaju je imela te dni sejo, na kateri so razpravljali o parlamentarnem položaju. Med drugim je zveza sklenila, da bo vlado interpelirala: radi vedno slabše kvalitete kruha, ki je postal že naravnost ljudska nevarnost in radi deželnega tekmovalnega streljanja v Innsbrucku. — Korelno bo pač vseeno, če najde ljudstvo ob svoji vrnitvi zastrupljeno in izglajeno, glavno je, da mu bo stala ta čas ob strani streljanja večša garda »zvestih Tirolcev«, da mu bo mogoče tisto zastrupljeno in izglajeno ljudstvo po »božji« in papeževi milosti, oziroma s pomočjo papeževih zvestih podrepnikov: Krščanskih socijalcev!

Viljem ne živi slabo. Z denarjem, ki ga dobiva iz Nemčije, mu bo kmalu tudi omogočeno, povrniti se na praslavni tron svojih dedov. V angleški spodnji zbornici je neki poslanec opozoril vlado na uradno poročilo, ki pravi, da je dobil Viljem od januarja lanskega leta do danes iz Nemčije vsoto, ki presega 4.200.000 funtov sterlingov. Treba bi bilo, da se zapleni vsa hohenzollernska imovina, ki bo kot podpora nemškega kajzerskega imperalizma bolje opravila svoj namen, kot pa da gre v žepe pangermanskih monarhističnih agentov. Bonar Law je dotičnemu poslancu odgovoril, da je angleški poslanik v Berlinu že dobil navodila, ki se tičejo tega vprašanja.

Amerika išče dobička v sovjetski Rusiji. Poročali smo že, da si je pridobila neka ameriška kapitalistična družba v severovzhodni Sibiriji pravico eksploatairati za dobo šestdeset let ogromno ozemlje, ki se razteza na 600.000 kvadratnih kilometrov. Ta ameriška družba bo zalagala sovjete z denarjem in sicer jim bo izročila za enkrat 500 mil. dolarjev. Amerikanci bodo morali »respektirati« boljševiške zakone, predvsem pa tiste, ki se tičejo delavstva in dovoliti demokratsko kontrolo nad obrati. Amerikanci so vse to obljubili in še marsikaj drugega, kar znači, da vendar ne bo tako hudo s tistim »respektiranjem« in »kontrolo« in bo »kšeft« še vedno »nesel«. Seveda: Tudi Rusi sami o sebi pravijo, da so našli svojega zlatega teletčka... — Najbolj zanimivo je dejstvo, da se Japonska nad to konvencijo zgraža in »da ne trpi nikakršnih omejitev svojih pravic, ki sledijo iz zemljepisnih pogojev in drugih.« Menimo, da je praktičnim Amerikancem tako besedičenje ravnotoliko mar, kot meni in tebi predlanski sneg. Nehvaležnost sveta, bolje rečeno: nehvaležnost zlatih telet!

Amerika je dežela zadovoljstva, visokih plač, prosperitete in vseh drugih dobrot, ki so mogoče na svetu. Samomorji pa neverjetno naraščajo. Dne 15. oktobra je 115 ljudi v raznih krajih Zedinjenih držav izvršilo samomor, med njimi 35 žensk. Zadnje najvišje število samomorov je bilo 160 v enem dnevu. Vsi nesrečni ljudje ne napravijo samomora in njihovo število ni majhno.

Na Madžarskem se zopet vzbujajo poželje na debelo. Hortyjevi teroristi so zopet pričeli svoje proklete roko delstvo. V dveh dneh je bilo v Budimpešti ranjenih 300 oseb. V sredini mesta je oficirska tolpa ob belem dnevu pretepla nekega civilista. Ko mu je neki stražnik prihitel na pomoč, so ga divjaki s puškinimi kopti ubili.

Opica kot priča pri obravnavi. Izreden slučaj se je pripetil v Carigradu, ko se je poklicalo za pričo v zvezi z nekim umorom na izpričevanje opice. Ubit je bil upravitelj nekega cirka, ko se je nahajal v opičjem oddelku. Na sumu se je imelo nekega moškega in eno žensko. Sodnik je odredil, da se osumljenca pripeljeta pred opico, ki ju je spoznala in javila veliko jezo in grozo. Sodnik je odločil, da sta kriva.

Muči Vas glavobol? Zehabol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega Elza fluida in odstranjene so bolečine! 6 dvojnatih ali dve veliki steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravi Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura velika steklenica 20 K. — Omot i poština posebej, a najceneje. Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 358, Hrvatska. C.

UCITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA Frančiškanska ulica štev. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrušnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši-podeane stenice-šurki

Ja vsa golazen mora poginiti, ako porablja moje najboljše preizkušene in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—; za šurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 12—; uničevalec molje K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušm pri perutnini K 10—; prašek proti mrčesu K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živalih K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—; mazilo proti garjam K 12—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

COSULICH-LINE
= TRST-AMERIKA =
New - Jork — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo
Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:
SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

N A delavski dnevnik

N A P R E J

Zatorej sezite po njem! Oklenite se ga! Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!

Le "Naprej" spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!

Mesečno stane 20 kron.

Naroča se pri upravi "Naprej" Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Sodrug! Zadružniki!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532. Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** ia jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%.

Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo
vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna L., Črna L., Pliberk; Maribor; Litija; Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radeče-Zidanmost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštno položnico, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.